

Magyarország faellátása a rendeletek tükrében.*

Írta: Zsombory Ignác.

Egyezerkilencszáznegyven augusztus harminc. A második bécsi döntés. Határárkó Magyarország, de a magyar erdőgazdaság történetében is.

A gyászos emlékü trianoni békemű első megbontása, továbbá a kárpátaljai területnek a visszatérése tette annakidején időszerrűvé a trianoni Magyarország fakereskedelmi politikájának az ismertetését. Az ország területének a további megnagyobbodása, de a faellátás szempontjából különösen nagy jelentőségű erdőállománynak 2,400.000 k. holddal történt gyarapodása ismét időszerrűvé teszi a visszapillantást az eltelt rövidebb, de erdőgazdasági és fakereskedelmi vonatkozásban is igen mozgalmas időszakra. Kívánatosnak és szükségesnek tartom ezt egyrészt azért is, mert mostani ismertetésem az Erdészeti Lapok 1939. évi V. füzetében közölt „Magyarország fakereskedelmi politikája erdőgazdasági vonatkozásban“ című tanulmányom kiegészítő részét képezi, másrészt ennek az időszaknak az intézkedéseit is célszerű az utókor számára megörökíteni.

Az említett ismertetésemben láttuk, hogy az ország faellátásával kapcsolatos kérdések intézésének a különböző szervek hatáskörébe utalása milyen veszélyeket rejt magában. Már akkor le lehetett vonni azt a következtetést, hogy ez a kérdés mindaddig nem fog nyugvópontra jutni, s az ellátás mindaddig nehézségekkel fog járni, amíg az irányított gazdálkodás elvének megfelelően az ezzel kapcsolatos összes kérdések intézése egy kézbe nem kerül. Amint a későbbiekben látni fogjuk, ezen a téren az elmúlt két év alatt kiadott intézkedések sem hoztak közelebb a megoldáshoz.

Ismeretes, hogy az erdőgazdaságok jövedelmezőségének a biztosítása érdekében a tűzifaforgalom szabályozására még 1934. évben kiadott rendeleteket a kormány az 1938. év nyarán hatályon kívül helyezte azzal a céllal, hogy a kormány a faforgalomban a szabadkereskedelem elveit kívánja érvényre juttatni.

A szabadforgalomra való áttérés azonban csak látszólagos volt, mert az áralakulás hatályosabb ellenőrzése tárgyában még 1938. évi április hó 10-én kiadott 2.220/1938. M. E. sz. rendelet feljogosította az árelenőrzés országos kormánybiztosát, hogy az árak alakulását ellenőrizze s szükség esetén tájékoztató vagy legmagasabb árakat állapítson meg. Ez tehát azt jelentette, hogy a kereslet és kínálat viszonya szabadon nem érvényesülhetett.

* Beérkezett 1941. évi április hó végén. (Szerk.)

Az úgynevezett nyugalmi állapot azonban, ettől eltekintve sem tartott sokáig. Az 1938. évi augusztus 22-én megjelent 5920—1938. M. E. számú rendelet minden tüzfakereskedőt arra kötelezett, hogy az 1938/39. gazdasági évben megvásárolt, illetőleg eladott tüzfára vonatkozó összes adatokat a szerződés létrejöttétől számított 48 óra alatt a m. kir. külkereskedelmi hivatalhoz jelentse be. Ez volt az első rendelet, amely a faforgalom terén a külkereskedelmi hivatal *belforgalommal kapcsolatos* ügyek intézésébe vonta be. Ezt rövidesen követte a kereskedelemügyi miniszter 41.529/1938. K. K. M. sz. rendelete, amely a Magyar Fabehozatali Intézet R.-t.-nak az épület- és szerfaanyagok behozatalával kapcsolatban adott megbízását visszavonta, s a részvénytársaság hatáskörébe utalt ügyek intézésével is a m. kir. külkereskedelmi hivatalt bízta meg. 1938. évi október hó 2-án pedig megjelent az egyes ipari üzem- és nyersanyag, fél- és készgyártmánykészletek bejelentésére vonatkozó 6830/1938. M. E. sz. rendelet, amely minden természetes és jogi személyt arra kötelezett, hogy a renDELETEH csatolt mellékletben felsorolt készleteket a m. kir. külkereskedelmi hivatalhoz jelentse be. A rendelet végrehajtására a m. kir. iparügyi miniszter nyert megbízást, aki az 1938. évi október hó 7-én kiadott 7160/1938. M. E. sz. rendelettel egyúttal felhatalmazást kapott arra, hogy a bejelentendő készletek jegyzékét módosíthatja. A rendelet a bejelentési kötelezettség alól a termelőket nem veszi ki s így a rendelet V. számú mellékletében felsorolt faanyagkészletek bejelentése a *fatermelőkre* is vonatkozott.

Ez a rendelkezés azonban a fatermelők felé nem került végrehajtásra, mert a belföldön kitermelt faanyagok kötelező bejelentése tárgyában 1938. évi október hó 7-én kiadott 7.150/1938. M. E. sz. rendelet a fatermelők kitermelte fakészletek bejelentését a földművelésügyi miniszterhez utalja. A rendelet 8. §-a egyúttal a fatermelőket mentesíti a külkereskedelmi hivatalhoz intézendő bejelentési kötelezettség alól. Ennek a rendeletnek a fontossága nemcsak abban nyilvánul meg, hogy a faellátási intézkedések alapjául szolgáló adatok összegyűjtését szakminiszter hatáskörébe utalta, hanem abban is, hogy az elrendelt készletbejelentések módot nyújtottak és nyújtanak az eddig annyira nélkülözött komoly fatermelési statisztika kiépítéséhez. A rendelet megjelenése óta eltelt időből két termelési idény (1938/39 és 1939/40) adatai feldolgozva már rendelkezésünkre állanak, úgy vélem, nem lesz tehát érdektelen ezeket egymás mellé állítva, ismertetni és az ország faellátásának a helyzetére a következtetéseket levonni.

A 7.150/1938. M. E. sz. rendelet kiadása után a Felvidék egy része visszacsatoltatott, majd pedig a kárpátaljai terület tért vissza a Magyar Szent Koronához. Az említett termelési idények

készletbejelentése tehát a felvidéki és a kárpátaljai területekkel megnagyobbodott Magyarország fatermelését tünteti fel. Az adatok feldolgozása országrészek s ezen belül törvényhatóságok szerint elkülönítve történt és most is így történik; külön megállapítható tehát a trianoni Magyarország, a visszacsatolt felvidéki és a visszatért kárpátaljai terület fatermelése.

A trianoni Magyarország utolsó 10 évi fatermelési és fabehozatali adatainak a figyelembevételével megállapítva a megnagyobbodott Magyarország faanyagszükségletét, vizsgáljuk meg az elmúlt két év fatermelési adatait az ország faellátása szempontjából.

A trianoni Magyarország tűzifaszükséglete 180—190.000 10.000 kg-os (normál) vasuti kocsirakományt tett ki, amelyből 125.000 kocsirakomány került vasuton és hajón szállításra, a többi a helyi szükséglet kielégítését szolgálta.

Az alábbiakban közlöm az 1938/1939. és 1939/1940. évi termelési idényben kitermelt tűzifa- és szerfakészletekről összeállított kimutatást.

Ha a közölt kimutatásokban lévő adatokat országrészenként csoportosítjuk, megállapítható, hogy az 1938/1939. termelési idényben kitermelésre került:

1. A trianoni Magyarországon és a visszacsatolt felvidéki területen:

tűzifa	2,532.093 m ³
lombszerfa	381.788 „
fenyőszerfa	127.601 „
<i>összesen:</i>	<i>3,041.482 m³</i>

2. A visszatért kárpátaljai területen:

tűzifa	812.549 m ³
lombszerfa	85.719 „
fenyőszerfa	439.904 „
<i>összesen:</i>	<i>1,338.172 m³</i>

A 4,379.654 m³ összes termelésből 3,344.642 m³ tűzifa, 1,035.012 m³ pedig szerfa. A szerfából 467.507 m³ lombos-, 567.505 m³ pedig fenyőszerfa.

A megnagyobbodott Magyarország *lombszerfa* szükségletét kerekén 400.000 m³-re (40.000 normál kocsirakomány) lehet tenni. Ezek szerint az 1938/39. évi idényben kitermelt lombszerfából 68.000 m³ többlet jelentkezett. Az ország *fenyőszerfa* szükséglete kerekén 2 millió m³ (100.000 normál kocsirakomány). A termeléssel szemben tehát 1430.000 m³ hiány jelentkezett.

Az 1938/1939. évi termelési adatokból megállapítható továbbá, hogy amíg a trianoni és a visszacsatolt felvidéki területen lévő 2.401.689 kat. hold kiterjedésű erdőkben 3,041.482 m³, kat. holdan-

A törvényhatóság megnevezése	A kitermelt tűzifa mennyisége		Az 1939/1940. fűtési idényben felhasznált tűzifa mennyisége
	az 1938/1939. termelési idényben	az 1939/1940. termelési idényben	
	űrm ³		
<i>I. Kisalföld.</i>			
Borsod-Hont k. e. e. vm.	71.322	190.246	57.257
Esztergom vm.	68.209	52.100	33.833
Győr-Moson-Pozsony k. e. e. vm.	80.793	76.584	70.982
Győr tvj.	—	—	41.036
Komárom vm.	101.793	131.940	106.899
Nyitra-Pozsony k. e. e. vm.	4.489	16.417	46.777
Sopron vm.	99.543	91.291	84.547
Sopron tvj.	25.071	26.886	38.017
<i>II. Dunántúli dombosvidék.</i>			
Baranya vm.	192.944	242.859	117.607
Pécs tvj.	18.550	10.508	47.911
Fejér vm. és Székesfehérvár tvj.	99.111	88.051	126.877
Somogy vm.	434.847	436.805	308.411
Tolna vm.	160.437	130.389	141.631
Vas vm.	138.788	126.874	148.428
Veszprém vm.	465.600	324.631	345.705
Zala vm.	400.470	333.397	222.939
<i>III. Duna-Tisza köze.</i>			
Bács-Bodrog vm. és Baja tvj.	30.172	43.695	45.752
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.	213.313	170.971	639.801
Budapest székesfőváros	4.755	3.961	1,103.825
Keeskemét tvj.	15.502	7.090	50.966
<i>IV. Tiszántúl.</i>			
Békés vm.	18.054	28.040	161.067
Bereg-Ugoosa k. e. e. vm.	24.258	72.025	44.603
Bihar vm.	10.027	9.151	40.548
Csanád-Arad-Torontál k. e. e. vm.	8.426	11.255	18.218
Csongrád vm.	16.915	13.806	67.610
Hódmezővásárhely tvj.	199	—	39.088
Szeged tvj.	7.397	8.314	111.481
Hajdu vm.	8.313	19.553	47.524
Debrecen tvj.	48.059	56.425	110.556
Jász-Nagykun-Szolnok vm.	2.922	5.959	121.245
Szabolcs vm.	54.788	90.755	104.808
Szatmár vm.	16.240	15.307	28.559
<i>V. Északi dombosvidék.</i>			
Abaúj-Torna vm.	155.046	268.807	93.568
Kassa tvj.	19.176	15.689	54.925
Borsod vm.	199.514	275.470	129.217
Miskolc tvj.	—	—	11.750
Gömör-Kishont vm.	181.111	296.665	93.011
Heves vm.	172.411	215.775	120.883
Nógrád vm.	190.342	304.729	81.334
Ung vm.	3.552	2.870	19.799
Ungvár tvj.	—	—	17.383
Zemplén vm.	76.445	108.797	60.077
<i>VI. Kárpátalja.</i>			
Beregi k. k. r.	301.165	644.413	94.928
Máramarosi k. k. r.	565.849	1,020.213	188.533
Ungi k. k. r.	364.122	816.986	98.259
Összesen.....	5,067.640=	6,805.605=	5,738.175
	3,344.642 m ³	4,467.835 m ³	

A törvényhatóság megnevezése	Az 1938/1939. termelési idényben kitermelt				Az 1939/1940. termelési idényben kitermelt			
	lomb	tülevelű	boksa faszén	tölgy- és lucféreg	lomb	tülevelű	boksa faszén	tölgy- és lucféreg
	szerfa				szerfa			
	m ³		tonna		m ³		tonna	
<i>I. Kisalföld.</i>								
Bars-Hont k. e. e. vm.	1.793	482	—	480	6.857	1.422	16	837
Esztergom vm.	5.186	115	—	—	5.204	45	—	—
Győő-Moson-Pozsony k. e. e. vm.	7.236	218	—	—	8.620	9.175	—	—
Győr tvj.	—	—	—	—	—	—	—	—
Komárom vm.	4.765	406	—	—	9.870	1.870	—	—
Nyitra-Pozsony k. e. e. vm.	6	—	—	—	1.093	—	—	240
Sopron vm.	11.547	1.685	1	—	4.705	1.574	—	—
Sopron tvj.	613	1.793	—	—	616	2.268	—	—
<i>II. Dunántúli dombosvidék.</i>								
Baranya vm.	23.077	2.568	44	—	33.080	4.647	142	—
Pécs tvj.	1.571	—	—	—	872	—	—	—
Fejér vm. és Székesfehérvár tvj.	4.177	100	—	—	7.405	505	—	—
Somogy vm.	62.537	34.802	284	—	65.799	46.688	—	—
Tolna vm.	13.571	836	7	—	37.573	2.901	—	—
Vas vm.	15.402	26.973	—	—	13.309	58.058	10	—
Veszprém vm.	40.276	9.864	41	—	15.427	7.861	11	—
Zala vm.	31.353	39.209	18	—	85.701	53.382	55	38
<i>III. Duna-Tisza köze.</i>								
Bács-Bodrog vm. és Baja tvj.	2.901	—	—	—	6.589	20	—	—
Pest-Pilis-Solt-Kiskun vm.	16.150	1.849	—	—	16.150	1.849	—	106
Budapest székesfőváros	76	95	—	—	76	95	—	—
Keekemét tvj.	608	28	—	—	608	28	—	—
<i>IV. Tiszántúl.</i>								
Békés vm.	1.528	—	—	—	3.424	2	—	64
Bereg-Ugoosa vm.	5.374	—	—	—	24.829	20	—	—
Bihar vm.	366	—	—	2	475	21	—	—
Csanád-Arad-Torontál k. e. e. vm.	1.232	—	—	—	1.264	—	—	—
Csongrád vm.	2.445	66	—	—	1.382	—	—	—
Hódmezővásárhely tvj.	—	—	—	—	—	—	—	—
Szeged tvj.	—	—	—	—	867	—	—	—
Hajdú vm.	497	530	—	—	8.151	—	—	—
Debrecen tvj.	3.452	—	—	—	1.385	—	—	—
Jász-Nagykun-Szolnok vm.	218	—	—	—	362	—	—	—
Szabolcs vm.	6.698	1.019	—	—	13.223	114	—	—
Szatmár vm.	6.593	35	—	—	7.075	75	—	—
<i>V. Északi dombosvidék.</i>								
Abauj-Torna vm.	21.153	4.054	360	1.293	58.744	5.002	48	1.764
Kassa tvj.	479	—	—	—	—	—	—	—
Borsod vm.	42.052	132	1.367	146	39.782	1.508	24	—
Miskolc tvj.	—	—	—	—	—	—	—	—
Gömör-Kishont vm.	7.687	978	—	2.373	23.820	12.481	4	3.729
Heves vm.	18.058	167	76	356	24.700	232	39	319
Nógrád vm.	15.416	1.047	47	620	20.056	5.239	220	1.172
Ung vm.	300	—	—	300	309	559	—	—
Ungvár tvj.	—	—	—	—	—	—	—	—
Zemplén vm.	6.420	58	—	1.524	8.702	292	—	2.280
<i>VI. Kárpátalja.</i>								
Beregi k. k. r.	28.066	26.802	15	—	115.282	74.306	—	—
Máramarosi k. k. r.	38.351	386.341	620	—	94.931	826.053	36	150
Ungi k. k. r.	19.302	26.761	415	—	79.564	66.111	1.570	613
Összesen...	467.507	567.505	3.295	7.128	850.864	1.184.399	2.175	11.131

ként tehát 1.3 m^3 , addig az 1,059.332 kat. hold kiterjedésű kárpátaljai erdőkben ugyanebben a termelési időnyben $1,338.172 \text{ m}^3$, *kat. holdanként* tehát 1.2 m^3 hozamnak megfelelő fatömeget vágunk.

Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy a magasabb vágásfordulóban és legnagyobbbrészt szálerdő-üzemmódban kezelt kárpátaljai erdőkben az 1938/1939. termelési időny alatt a rendszeres használatok — éppen a külpolitikai események miatt — nem voltak teljes egészükben végrehajthatók. Nem kétes tehát, hogy a termelés — a tartamos gazdálkodás elveinek szem előtt tartása mellett is — a kárpátaljai területen fokozható lesz.

Az 1939/1940. évi termelési időny adatai sem adhatnak ebben a vonatkozásban megnyugtató helyzetképet, mert hiszen valamennyiünk előtt ismeretes, hogy ebben az időnyben a hosszú ideig tartó szigorú tél, nagy hó, a külpolitikai események előidézte munkás- és fuvarhiány miatt a termelésekben — a termelési határidőnek a 72.444/1940, a 73.937/1940. és a 76.508/1940. F. M. sz. rendeletekkel több ízben történt meghosszabbítása ellenére is — zökkenők voltak.

Nézzük tehát, hogy a rendkívüli nehézségek mellett miként alakult a termelés és az ellátás szempontjából milyen helyzet állott elő. Meg kell jegyezni, hogy az 1939/1940. évi termelési időny adatai az 1939. évi október hó 1-től 1940. évi szeptember hó 30-ig kitermelt fakészleteket tüntetik fel, s mivel az 1940. évi *augusztus hó 5-én* kelt $180.298/1940$. F. M. sz. rendelet az 1939/1940. évi fatermelési időnyre emgedélyezett fahasználatok továbbfolytatása mellett az 1940/1941. évi termelési időnyre esedékes fahasználatok megkezdését is megengedte, az 1939/1940. évi termelési időny adatai sem adnak megfelelő képet.

Az 1939/1940. évi termelési időnyben országrészenként a következő mennyiségű faválasztékok kerültek kitermelésre:

1. A trianoni Magyarországon és a visszaesatolt felvidéki területen:

tűzifa	2,745.317 m^3
lombszerfa	561.087 „
fenyőszerfa	217.989 „
összesen:	<hr/> 3,524.393 m^3

2. A kárpátaljai területen:

tűzifa	1,722.518 m^3
lombszerfa	289.777 „
fenyőszerfa	966.410 „
összesen:	<hr/> 2,978.705 m^3

Az 1939/1940. évi termelési időnyben kitermelt $6,503.098 \text{ m}^3$ -ból tűzifa $4,467.835 \text{ m}^3$, szerfa pedig $2,035.263 \text{ m}^3$; az utóbbiból lomb-szerfa 850.864 m^3 , fenyőszerfa $1,184.399 \text{ m}^3$.

Az 1939/1940. évi termelési időnyben kitermelt lombszerfából

ezek szerint a szükséglettel szemben mintegy 450.000 m³ többlet jelentkezik. Az ország 2 millió m³ fenyőszerszükségletével szemben viszont kereken 800.000 m³ a hiány.

Ennek az idénynek a termelési adatait vizsgálva, megállapítható, hogy a trianoni Magyarország és a visszaesatolt felvidéki terület (2,074.060 k. h. + 327.629 k. h.) 2,401.689 k. h. kiterjedésű erdeiben 3,524.393 m³, vagyis *kat. holdankint 1.5 m³*, az 1,059.332 k. hold kiterjedésű kárpátaljai területen 2,978.705 m³, vagyis *kat. holdankint 2.8 m³* fatömeg került vágásra. Látjuk tehát, hogy a kárpátaljai területen a kat. holdankinti hozam erősen emelkedett. Ez azonban a tartamos gazdálkodás mértékét már meghaladja s azt is mutatja, hogy az 1939/1940. idény adatait sem lehet rendszeres termelési lehetőséget feltüntető alapként kezelni.

A felvidéki terület 1938. év őszen történt visszaesatolása a faellátás, de különösen a tüzifaellátás terén a helyzetet súlyosabbá tette, mert az itt visszaesatolt területek erdőben szegények s azok szükségletét a múltban is Észak-Magyarország erdősegei látták el.

A visszaesatolt felvidéki terület tüzifaellátásának a biztosítása tette szükségessé az 1938. évi december hó 15-én kelt 9040/1938. M. E. sz. rendelet kiadását, amely a Magyar Szent Koronához visszaesatolt területekre behozott csehszlovák eredetű tüzifa vámját átmenetileg, 1939. évi február hó 28-ig, felfüggesztette. Az ennek a területnek a tüzifaellátása érdekében hozott rendelkezést kívánta még hatályosabbá tenni a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 1938. évi december hó 20-án kiadott 58.556/1938. K. K. M. sz. rendelete, amely szerint a visszaesatolt felvidéki területeken fekvő vasúti állomásokon tüzifaküldeményt Magyarország egyéb területein fekvő vasúti állomásra való fuvarozás céljából további intézkedésig nem szabad feladni.

Ezekkel az intézkedésekkel az 1938/1939. fűtési idény szükségletét sikerült nagyjában biztosítani.

A tüzifa termelési adatait tartalmazó kimutatásban feltüntettem az 1939/1940. évi fűtési idényben felhasznált tüzifa mennyiségét is. Eszerint az 1939/1940. fűtési évben kereken 300.000 normál kocsirakomány (5,738.175 ürm³) tüzifát használtunk fel. Az 1938/1939. évi termelési idényben ezzel szemben csak 270.000 kocsirakomány (5,067.640 ürm³) termeltünk, azonban a kárpátaljai területeken rendelkezésre állott még mintegy 15.000 kocsirakomány régebbi termelésű tüzifa, 3642 kocsirakományt pedig külföldről hoztunk be. Ezek szerint ebben a fűtési idényben 11.400 kocsirakomány friss termelésű tüzifa is felhasználásra került.

Az 1939/1940. fűtési idényben felhasznált mennyiség az igen hideg és hosszú ideig tartó tél miatt a rendes mértéket meghaladta, de a bekövetkezett súlyos helyzetet nem a tüzifahiány idézte elő. A megnövekedett szükségleten felül ugyanis a szénhiány is na-

gyobb mennyiségű tűzifa felhasználását vonta maga után és az államvasutak teljesítőképessége is nagy mértékben csökkent. De ebből a szempontból a tűzifa árpolitikája is részletesebb tárgyalást kíván.

A kárpátaljai terület visszatéréseivel a szakemberek igen helyesen megállapították, hogy a megnagyobbodott Magyarország tüzfatermelése normális termelési lehetőségek mellett az ország szükségletét teljes egészében fedezni tudja, sőt enyhébb tél esetén bizonyos mennyiségű felesleggel is lehet számolni. Ez a megállapítás alkalmat szolgáltatott annak a helytelen következtetésnek a levonására, hogy a tűzifa termelői ára erősen leszorítható s ennek a közvéleményben érthetőleg gyorsan tért hódított téves hitnek lehet tulajdonítani, az 1939. évi augusztus hó 9-én megjelent, majd pedig ugyanezenév augusztus hó 24-én megismételt kormánynyilatkozatot, amely az I. oszt. bükkhasáb tűzifa árát budapesti paritásban 300 pengőben kívánta kialakítani. A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a 300 pengős ár kialakítása érdekében a tűzifa fuvardíjkedvezményének 1940. évi június hó végéig történt meghosszabbításával egyidejűleg az *56.900/1939. K. K. M. számú* rendeletével a 350 km-t meghaladó távolságon fuvarozott belföldi származású tűzifaküldeményekre engedélyezett díjkedvezményen felül 10 tonnánként további 15 pengő díjkedvezmény érvényesítését tette lehetővé. A kormánynyilatkozat előtti árbizonytalanságot azomban ezek a nyilatkozatok és intézkedések sem szüntették meg. 1939. évi szeptember hó 2-án pedig megjelent a *8300/1939. M. E. sz.* rendelet, amely az iparcikkek, valamint a gazdasági termények és termékek legmagasabb árúal az 1939. évi augusztus hó 26. napján fennállott árakat jelölte meg.

Ezzel az intézkedéssel a tűzifaforgalom terén a helyzet még bizonytalanabbá vált.

A rendelet hatálya alá kerültek az iparcikkek, valamint a bányászat és erdőgazdaság termékei közül minden közszükségleti cikk. A rendelet felsorolja a hatálya alá tartozó mezőgazdasági cikkeket, az iparcikkekre nézve pedig az árellenőrzés országos kormánybiztosa hatáskörébe utalja annak a megállapítását, hogy azok közül melyeket kell közszükségleti cikkeknak tekinteni. Az erdőgazdasági cikkekre nézve azonban ebben a vonatkozásban nem történt intézkedés. Eltekintve attól, hogy a rendeletnek ez a hiánya az erdőgazdasági cikkek értékesítésénél zavart okozott, a tűzifa-forgalmat úgyszólván teljesen megbénította, mert az augusztus hó 24-én megjelent kormánynyilatkozatban kívánt áron értékesítések nem történtek és így a kívánt cél már az alig egy héttel később megjelent rendelet miatt sem volt elérhető. Ez a bizonytalanság, különösen pedig a hivatalos ármegállapítás hiánya mind a termelőket, mind a kereskedőket tartózko-

dóvá tette és ezért a nyári hónapokban a vasúti szállítás a legkisebb mértékre zsugorodott, ami már a bekövetkező események árnyékát is előrevetette. Az árelenőrzés országos kormánybiztosa 1939. évi december hó 1-én megjelent 9210/1939. számú ármegállapító rendeletében az I. o. bükkhasáb-tűzifa árat helyt Budapest 10.000 kg-kint 330 pengőben állapította meg, ez azonban a helyzeten természetesen már nem segíthetett. A nemsokára bekövetkezett erős havazás és kemény tél a vasúti szállítását teljes egészében megbénította, a Budapesten tárolt amúgy is kevesebb készleteket a szénhiány következtében az addig szénrel fűtő háztartások és üzemek vásárolták fel, s ezek következtében állott elő az a szomorú tény, hogy Budapesten napokon, sőt heteken keresztül tüzfát alig lehetett kapni és a péküzemek beszüntetésének a veszélye fenyegetett.

A nagyon hosszú ideig tartó szigorú tél a könnyen hozzáférhető friss termelésű készleteket is megmozgatta, úgy hogy egyes helyeken már februárban friss tűzifa került a fogyasztókhoz. A friss tűzifa forgalombahozatalának a legkisebb mértékre való csökkentése érdekében az árelenőrzés országos kormánybiztosa 1940. évi március hó 12-én kelt 4003/1940. sz. rendeletével a friss termelésű tűzifa árát — 1940. évi április hó 30-ig — 10 tonnáként 40 pengővel alacsonyabban állapította meg. Ez a friss tűzifa forgalombahozatalát csökkentette ugyan, de meg nem szüntette, amint azonban a későbbiek során látni fogjuk, a mintegy 11.400 kocsi rakomány friss tűzifa felhasználása a következő fűtési idény ellátását nem befolyásolta.

Az előbbieken már érintettem, hogy az 1930/1940. termelési idényben a hosszú ideig tartó igen hideg tél miatt az esedékes fahasználatok idejében nem voltak elvégezhetőek. Az 1940. év tavaszán bekövetkezett árvíz, majd később a külpolitikai események következtében előállott munkás- és fuvarerő hiánya az amúgy is elmaradt fahasználatok gyakorlását, de különösen a már kitermelt fakészleteknek a vágásterületről való leszállítását lehetlenné tették, úgy hogy az 1940/41. fűtési idény tüzfaszükségletének a biztosítása — a termelési határidő meghosszabbítása ellenére — szinte megoldhatatlan feladatnak látszott.

A helyzetet még súlyosabbá tette a szénbányákban bekövetkezett sztrájk, mert az így előállott szénhiányt megint csak tüzfával kellett pótolni. De súlyosította a tehetősebb fogyasztók közönség magatartása is, amely az elmúlt tél tapasztalatain okulva, azon volt, hogy tüzelőszerszükségletét már a tavasz folyamán fokozottabb mértékben beszerezze. Ennek aztán az lett a következménye, hogy az elmúlt fűtési idényben amúgy is teljesen kiürült tüzifatelepekre beérkezett minden tűzifa azonnal a fogyasztóhoz került s így a telepeken a szokásos tartalékot össze-

gyűjteni nem lehetett. A telepek üressége pedig a fogyasztóközönségben egy hisztérikus hangulat kialakulását eredményezte. A helyzeten nem sokat javított az *1940. évi július hó 20-án* közhírré tett *5.250/1940. M. E. sz. rendelet*, amely a lakások és más helyiségek fűtése céljából történő tüzelőanyag (szén-, tüzifa) beszerzését és annak a felhasználását korlátozta. A rendelet végrehajtását a kormány az ipari anyaggazdálkodás széngazdálkodási bizottság hatáskörébe utalta és így a faellátással kapcsolatos ügyek intézésébe egy újabb szerv kapcsolódott be.

Itt kell megemlíteni azt is, hogy az árellenőrzés országos kormánybiztosa a tüzifa legmagasabb árát az *1940. évi június hó 7-én* közhírré tett *10.100/1940. A. K. sz. rendeletével* újból későn állapította meg.

Ilyen előzmények után csak hosszas tárgyalások folyamánként születhetett meg a tüzifaellátás biztosítása tárgyában *1940. évi augusztus hó 15-én* közhírré tett *5.780/1940. M. E. számú* rendelet. Ez az ország tüzifaellátásának a biztosítását a földművelésügyi miniszter hatáskörébe utalja, egyidejűleg a *100/1940. M. E. sz. rendelet* értelmében bejelentési kötelezettség alá tartozó tüzifakészleteket (hasáb, dorong, hasított dorong, vékony dorong, tuskó) hatósági zár alá helyezi és azok felhasználását és forgalombahozatalát a földművelésügyi miniszter engedélyéhez köti, egyben felhatalmazást tartalmaz a tüzifa igénybevételére és a szállítási igazolványrendszer életbeléptetésére. Ezzel az intézkedéssel egyidejűleg látott napvilágot a végrehajtása tárgyában kiadott *181.200/1940. F. M. sz. rendelet* is. Ezt követte a tüzifaforgalom egyes kérdéseinek a szabályozása tárgyában *1940. évi augusztus hó 28-án* kelt *181.900/1940. F. M. sz.*, a tüzifaellátás biztosításáról szóló *5.780/1940. M. E. sz. rendelet* végrehajtása tárgyában kiadott *181.200/1940. F. M. sz. rendelet* egyes intézkedéseinek a módosításáról és kiegészítéséről szóló, *1940. évi november hó 10-én* közhírré tett *185.500/1940. F. M.* és végül a Magyar Szent Koronához visszatartott erdélyi területen a tüzifaellátásra vonatkozó országos érvényű jogszabályok alkalmazása tárgyában *1940. évi december hó 25-én* közhírré tett *187.700/1940. F. M. sz. rendelet*.

Az *5.780/1940. M. E. sz. rendelet* 5. §-a értelmében azokat a kereskedőket, akik a tüzifa forgalombahozásában részt vesznek, a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter jelöli ki. Az itt kapott felhatalmazás alapján adta ki a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter az *1940. évi szeptember hó 4-én* közhírré tett *83.000/1940. K. K. M. sz. rendeletet* a tüzifakereskedelem szabályozása tárgyában. Ugyancsak a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter adta ki az *1940. évi október hó 30-án* közhírré tett *106.400/1940. K. K. M. sz. rendeletet*, amelyben a kisebb tételekben

vásárló fogyasztóközönség ellátása érdekében a telepes kereskedőket kötelezte, hogy a telepre hetenkint beérkező tüzfának legalább a 40%-át kiskereskedőnek kell kiszolgáltatni. 1940. évi december hó 28-án pedig megjelent a 9450/1940. M. E. sz. rendelet, amely a külföld — különösen a szlovák — tüzifa behozatalának a megkönnyítése érdekében a tüzifa vámját 1941. évi március hó 31-ig felfüggesztette.

Az 1940/41. évi fűtési idényen túl vagyunk, ennek a fűtési idénynek a mérlege ezek szerint felállítható. Vizsgáljuk meg tehát, hogy az előbbieken már ismertetett rendkívüli viszonyok mellett hogyan alakult az 1940/41. évi fűtési idény tüzifaellátása.

A felvidéki és kárpátjai területtel megnagyobbodott Magyarország évi tüzifaszükségletét — az elmúlt fűtési idény adatait véve figyelembe — legfeljebb 300.000 nomál vasúti kocsirakományra lehet tenni. Ebből a mennyiségből rendes körülmények között az év július hó 1-től a következő év június hó 30-ig vasúton és hajón kereken 150.000, éspedig július—december hónapokban 90.000, január—június hónapokban 60.000 kocsirakománynak kell szállításra kerülni. Az ezek után fennmaradó 150.000 kocsirakomány vasúton való szállítás nélkül kerül értékesítésre, illetőleg felhasználásra. Az ismertetett nehézségek ellenére, a termelési határidő meghosszabbításával mégis elértük azt, hogy az 1940/41. évi fűtési idényre szükséges 300.000 kocsirakomány tüzifával szemben 1940. évi szeptember hó 30-ig 340.000 kocsirakomány tüzifa került kitermelésre.

A kitermelt mennyiségből távolsági forgalom ellátására (tehát vasúti szállításra) 1940. évi augusztus hó 30-án még kereken 150.000 kocsirakomány állott rendelkezésre. Az 1940. évi július hó 1-től augusztus hó 30-ig vasúton és hajón 24.600 kocsirakomány került leszállításra, úgy, hogy az augusztus hó 30-án rendelkezésre állott készlettel együtt $(150.000 + 24.600 = 174.600)$ az ország tüzifaellátását 1941. évi június hó 30-ig biztosítottak kellett tekinteni.

A 181.200/1940. F. M. sz. rendelet 6. §-a alapján életbeléptetett szállítási igazolványrendszer a szállítások menetét nem akadályozta. Ezt bizonyítja az, hogy a földművelésügyi minisztérium 1940. évi szeptember hó 10-től október hó 31-ig 69.400 kocsirakomány, december hó 31-ig pedig összesen 133.000 kocsirakomány tüzifára adott ki szállítási engedélyeket, olyan mennyiségre tehát, amely az 1941. évi június hó 31-ig szükséges tüzifamennyiség leszállítására bőségesen elegendő.

A most közölt termelési adatok nem hagyhattak kétséget afelől, hogy az ország tüzifaellátását feltétlenül biztosítani lehet. Ennek ellenére az ős folyamán erős idegesség jelentkezett, amit arra lehet visszavezetni, hogy az 5780/1940. M. E. sz. rendelet alap-

ján kiadott intézkedések hatását türelemmel senki sem várta be, s az ellátatlanságtól való félelem idő előtt egy igen erős idegességet, valóságos tömeghisztériát váltott ki.

Kétségtelen, hogy a már ismertetett okok következtében a kitermelt tüzifának az erdőből való leszállítása lehetetlen volt, sőt a nyári és őszi esőzések miatt a helyzet ebben a tekintetben csak súlyosbodott, s a szükséges mennyiséget még akkor sem lehetett volna leszállítani, ha a fuvarerő időben rendelkezésre állott volna.

A fuvarerők leszerelése után a honvédelmi miniszter az 1940. évi november hó 6-án közölt 66.000/1940. H. M. számú rendeletével lehetővé tette, hogy a tüzifa leszállításához szükséges fuvarerők honvédelmi szolgáltatás címén igénybe vehetők legyenek, azonban november hónapban — éppen az állandó esőzések, illetőleg átázott utak miatt — a fuvarozás teljesen szünetelt.

Az ellátás szempontjából döntően lépett közbe és a helyezett úgyszólván egyszerre megváltoztatta az 1940. évi november hó végén bekövetkezett hidegebb időjárás. Az utak lefagytak, járhatókká váltak s az erdőben tároló tüzifának az állomásokra való lefuvarozása nagyobb ütemben indulhatott meg. Az alábbiakban közlöm az ország területén (a keleti és érdélyi részek kivételével) lévő vasúti állomásokon feladásra került tüzifaszállítmányokra vonatkozó adatokat:

1940. évi november hó 3-tól 9-ig útnak indult 1874 kocsirakomány

	10 „	16 „	„	„	2159	„
	17 „	23 „	„	„	2293	„
	24 „	30 „	„	„	2787	„
december hó	1 „	7 „	„	„	3065	„
	8 „	14 „	„	„	3515	„
	15 „	21 „	„	„	3480	„
	22 „	28 „	„	„	2758	„
	29 jan. 4.	„	„	„	3065	„
január hó	5 „	11 „	„	„	3120	„
	12 „	18 „	„	„	3801	„
	19 „	25 „	„	„	3298	„
	26 febr. 1.	„	„	„	2765	„
februr hó	2 „	8 „	„	„	2993	„
	9 „	15 „	„	„	2310	„
	16 „	22 „	„	„	1997	„
	22 márc. 1.	„	„	„	1748	„

Ezek az adatok bizonyítják hogy amint a fuvarerők fokozatos hazatérése, az őszi esőzések megszűnése, a hidegebb időjárás az erdőben tároló tüzifának az állomásra való továbbítását lehetővé tették, a szállítások fokozhatók voltak. Látjuk, hogy november hó 3-tól 9-ig csak 1874 kocsirakomány tüzifa került feladásra,

a mennyiség azonban hétről-hétre fokozódott s végül a december hó 8-tól 14-ig terjedő héten 3515 kocsirakománnyal elérte a csúcs-pontot, azon túl egy eset kivételével kisebb-nagyobb ingadozásokkal a szállítás menete csökken.

Az 1940/41. évi fűtési idény mérlege tehát az, hogy a súlyos és szinte leküzdhetetlen akadályok mellett az ország tüzifaellátása terén — a november—december hónapban előállott kisebb zökkenőktől eltekintve — fennakadás nem volt. 1941. évi január hó elején az volt a helyzet, hogy tüzifahiány már úgyszólván sehol sem jelentkezett.

Az 1939/1940. termelési idényből származó, kereken 340.000 normál kocsirakomány tüzifából 1941. évi június hó végéig előre-láthatólag legfeljebb 300.000 normál kocsirakományt fogunk felhasználni, a jövő évi fűtési idényre ezek szerint mintegy 40.000 kocsirakomány tartalékkal számolhatunk. Az 1940. évi szeptember hó 11-én kelt 6490/1940. M. E. számú rendelet az 1940/1941. évi fahasználatok engedélyezése tekintetében nagymérvű könnyítéseket tartalmaz, valószínű tehát, hogy ebben az idényben a tüzifatermelés a rendes keretet meghaladja s így *a jövő fűtési idény tüzifaellátása terén fennakadás aligha lesz*, ha csak rendkívüli események a kitermelés tüzifának a leszállítását lehetetlenné nem teszik.

Az 1941/42. évi fűtési idény tüzifaforgalmának a szabályozásáról az *1941. évi április hó 25-én* megjelent *3600/1941. M. E. sz.* rendelet intézkedik. Ez a fakészletek kötelező bejelentését és a tüzifakészletek zárolását továbbra is fentartja, azonkívül módot nyújt arra, hogy a tüzifaszállításhoz honvédelmi szolgáltatás is igénybevéthessék. A rendelet végrehajtása tárgyában ugyanezen a napon kiadott *44.090/1941. F. M. sz.* rendelet a tüzifaforgalom szabályozásával kapcsolatos kérdések intézésébe a törvényhatóságokat is erőteljesebben bekapcsolja.

Ezekután térjünk újból vissza a faügyekkel kapcsolatban kiadott további rendelkezések ismertetésére. Az 1938. év őszén bekövetkezett európai bonyodalmak kifejlődésével az anyaggazdálkodás mindig szélesebb körben való megkötése alól nálunk sem lehetett kitérni s ez magyarázza az alábbiakban ismertetett rendelkezések kiadásának a szükségességét.

Az előbbieken már megemlékeztem az 1938. évi október hó 2-án kiadott 6830/1938. M. E. sz. rendeletről, amely egyes ipari üzem- és nyersanyagoknak, fél- és készgyártmánykészleteknek a külkereskedelmi hivatalhoz való bejelentését rendelte el. Ezt az intézkedést az *1939. évi január hó 25-én* kelt *990/1939. M. E. sz.* rendelet követte, amely az előbbi hatályon kívül helyezése mellett a rendelkezés mellékelt jegyzékben felsorolt anyagkészletek bejelentésére havi, illetőleg negyedévi kötelezettséget ír elő. A rendelet 1. §. (2) bekezdése a *fatermelőket* a külkereskedelmi hivatalhoz

teendő bejelentés alól mentesíti s így a faanyagok tekintetében az csak az ipari üzemekre és fakereskedőkre vonatkozott. Az ebben a rendeletben nyert felhatalmazás alapján az iparügyi miniszter az 1939. évi augusztus hó 29-én kelt 45.200/1939, az 1939. évi október hó 27-én kelt 55.800/1939, az 1940. évi június hó 21-én kelt 27.700/1940. és végül legutóbb az 1941. évi január hó 18-án kelt 2000/1941. Ip. M. sz. rendeletével a bejelentendő anyagok jegyzékét módosította s a bejelentések előterjesztésére havonkénti időpontot állapít meg. A legutóbb kiadott és jelenleg is érvényben lévő 2000/1941. Ip. M. sz. rendelet a bejelentendő faanyagok számát erősen csökkentette. A tűzifa nem tartozik a rendelet hatálya alá, ezt az erdei választékot tehát a külkereskedelmi hivatalhoz (újabban m. kir. kereskedelmi hivatal) nem kell bejelenteni.

Jelenleg tehát a helyzet az, hogy a faanyagkészletek bejelentésére kétféle rendelet van érvényben. Egyik az 1941. évi április hó 25-én közzhírré tett 3000/1941. M. E. sz. rendelet, amely a 7150/1938. M. E. sz., illetőleg az ennek kiegészítése és módosítása tárgyában 1940. évi január hó 10-én kiadott 100/1940. M. E. sz. rendeletek helyébe lépett. A másik pedig a 990/1939. M. E., illetőleg ennek végrehajtása ügyében kiadott 2000/1941. Ip. M. számú rendelet.

Ezek alkalmazása tekintetében csak arra kell figyelemmel lenni, hogy a *fatermelő* a kitermelte fakészleteket (tűzifa, szerfa, boksa faszén, tölgy- és eserkéreg) a földművelésügyi minisztérium részéről díjtalanul rendelkezésre bocsátott, de az illetékes erdőfelügyelőknél is beszerezhető nyomtatványokon a *földművelésügyi miniszterhez*, minden más természetes vagy jogi személy pedig a 2000/1941 Ip. M. sz. rendelet V. számú mellékletében felsorolt faanyagokat a *m. kir. kereskedelmi hivatalhoz* köteles bejelenteni. Természetesen az olyan fatermelő, akinek ipari üzeme vagy iparhatósági engedélyhez kötött fatelepe is van, *kétirányú* bejelentést köteles tenni, és pedig az erdőgazdaságban kitermelt fakészletet a földművelésügyi miniszterhez, a 2000/1941. Ip. M. sz. rendelet V. sz. mellékletében felsorolt és az ipari üzemre vagy fatelepre *már leszállított* erdei választékokat pedig a m. kir. kereskedelmi hivatalhoz kell bejelenteni.

1939. évi szeptember hó 2-án jelent meg a 8100/1939. M. E. sz. rendelet, amely a háborús veszély esetére megállapított kivételes hatalmat 1939. évi szeptember hó 2-ával hatálybalépteti. A kivételes hatalom életbeléptetése természetesen a faellátás terén is megfelelő rendelkezések kiadását tette szükségessé s még ugyanazon a napon jelent meg a m. kir. minisztériumnak az egyes anyagkészletek zár alá vételéről szóló 12.113/1939. M. E. sz. rendelete.

Ez az egyes anyagok bejelentéséről szóló 990/1939. M. E. sz. rendelet értelmében bejelentési kötelezettség alá eső készletek kö-

zül a rendelethez csatolt mellékletekben felsorolt anyagokat zár alá helyezi és kimondja, hogy azok forgalombahozatala, megszerzése, elosztása, fogyasztása, felhasználása, termelése, *valamint ára* tekintetében az ipariügyi miniszter rendelkezik.

A rendelet végrehajtása során az ipariügyi miniszter *1939. évi szeptember hó 9-én* kiadta a szilárd és esepfolyós tüzelőanyagok forgalombahozatalának és felhasználásának a szabályozására vonatkozó *46.902/1939. Ip. M.*, továbbá *1939. évi szeptember hó 14-én* a zár alá vett papiros és papiros-nyersanyagok forgalombahozatalának és felhasználásának a szabályozására vonatkozó *46.905/1939. Ip. M.*, *1939. évi szeptember hó 29-én* a zár alá vett faanyagok forgalombahozatalára és felhasználására vonatkozó *49.600/1939. Ip. M.*, végül *1939. évi október hó 26-án* az *55.100/1939. Ip. M. számú* rendeleteket.

Az *1939. évi szeptember hó 22-én* kiadott *12.112/1939. M. E. sz.* rendelet ezenkívül felhatalmazza az ipariügyi minisztert arra is, hogy a honvédelem érdekében szabályozhatja és ellenőrizheti bármely ipari nyersanyag, üzemanyag, fél- és készgyártmány előállítását, forgalmát, felhasználását és megszabhatja termelésük és feldolgozásuk módját, végül szabályozhatja a munkabéreket és a munkaviszony egyéb tartalmát.

Ezek a honvédelemről szóló *1939:II. t.c.*-ben foglalt felhatalmazás alapján kiadott rendeletek a faellátás terén az ipariügyi miniszter beavatkozási jogkörét mindinkább kiszélesítették. Az egységesség szempontjai azonban az ipariügyi miniszternek a faellátási kérdésekbe való erőteljesebb bekapcsolódása mellett sem érvényesültek, sőt amint a későbbiek során látni fogjuk, az ügyek intézése az eddigieknél is erősebben széttagozódott.

Az *1939. évi november hó 18-án* kelt *10.670/1939. M. E. sz.* rendelet felhatalmazza az ipariügyi minisztert, hogy az egyes anyagok zárolása, igénybevétele, az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának a szabályozása következtében szükséges közigazgatási tennivalók ellátására bizottságokat, úgynevezett ipari anyaggazdálkodási szakbizottságokat állíthasson fel. A szakbizottságok mellé szervezett iroda elhelyezéséről és fenntartásáról, az irodával kapcsolatos *személyi és dologi kiadások fedezéséről* az ipariügyi miniszter kijelölte *érdekképviselői szerv gondoskodik.*

A rendeletben nyert felhatalmazás alapján az ipariügyi miniszter egymás után állítja fel a különböző anyaggazdálkodási bizottságokat s ezek között az *1941. évi december hó 18-án* kelt *64.700/1939. Ip. M. sz.* rendeletével életre hívta az *anyaggazdálkodás faipari bizottságát* is. A faellátással kapcsolatos ügyek intézésébe tehát egy újabb — és pedig az érdekképviselők részéről fenntartott — szerv kapcsolódik be.

A vonatkozó rendelet értelmében az anyaggazdálkodás faipari bizottságának a hatáskörébe azoknak az ügyeknek intézése tartozik, amelyeket a 12.113/1939. M. E., illetőleg az ennek a végrehajtása ügyében kiadott iparügyi miniszteri rendeletek az iparügyi miniszter hatáskörébe utaltak. Feladatköre kiterjed továbbá a hazai faipar termelőképességének a megállapítására, a szükséglet és a készletek nyilvántartására. A bizottság a szükséges intézkedések kiadására nézve az iparügyi miniszternek javaslattevő szerve is.

Az egyes anyagkészletek zár alá vételéről szóló 12.113/1939. számú rendeletet az 1940. évi június hó 21-én kelt 4570/1940. M. E. sz. rendelet hatályon kívül helyezte ugyan, de a rendelet mellékletében felsorolt fakészletekre a zár alá vételt újból kimondotta. Ezzel kapcsolatban adta ki az iparügyi miniszter 1940. évi június hó 21-én kelt 29.100/1940. Ip. M. sz. és az 1940. évi július hó 9-én kelt 32.200/1940. Ip. M. sz. rendeleteit. A zár alá vett anyagkészletek jegyzékének a módosítása tárgyában 1941. évi január hó 10-én kiadott 330/1941. M. E. sz. rendelet végül az ipari üzemeknél és fakereskedőknél zár alá helyezett fakészletekre nézve a zárlatot megszüntette. Ezzel a rendelkezéssel az anyaggazdálkodás faipari bizottságának a működési köre erősen összezsugorodott.

Az előbbieken ismertetett rendeletek nem vonatkoztak a fatermelői készletekre, az anyaggazdálkodás faipari bizottságának az intézkedési joga tehát az erdőbirtokosok (fatermelők) kitermelte fakészletekre nem terjed ki. Ezek egy részére a zár alá vétel első ízben az 1939. évi december hó 10-én közhírré tett 10.840/1939. M. E. sz. rendelettel történt. Amíg ez a rendelet a szerfakészletek közül csak a fenyőrönkő- fenyőbányafa- és kőrisrönkő-készleteket helyezte zár alá, addig az 1940. évi október hó 15-én közhírré tett 7300/1940. M. E. sz. rendelet — a 10.840/1939. M. E. számú rendelet hatályon kívül helyezése mellett — a fenyőrönkőt, a kőrisrönkőt, a fenyőbányafát, a gömbölyeg fenyőépületfát, a fenyőoszlop és póznát és végül a szerhasáb- és szerdorong-készleteket helyezi zár alá. A jelenleg is érvényben lévő rendelet értelmében a most felsorolt termelői fakészletek raktározása, felhasználása, feldolgozása és forgalombahozatala tekintetében a fatermelő csak az iparügyi miniszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértve adott engedélye alapján rendelkezhetik.

Az eddigiekben láttuk tehát, hogy *szerfakészletek* szempontjából a fatermelő kötelezettsége kétirányú. Először köteles a kitermelte fakészleteket a termelés befejezése után 8 napon belül, téli termelés esetében legkésőbb minden év április hó 15. napjáig a földművelésügyi miniszterhez bejelenteni, másodszor a 7300/1940. M. E. sz. rendelettel zárolt fakészleteket csak akkor használhatja

fel, dolgozhatja fel és hozhatja forgalomba, ha erre nézve az iparügyi miniszternek a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg kiadott engedélyét megkapta.

*

Ismertetésemet ezzel befejeztem. Kétségkívül lesznek sokan, akikben felvetődik a gondolat, vajjon szükség volt-e az elmúlt két év alatt a rendeletek egész tömegének a kiadására.

A válasz csak egy lehet: *igen*, mert ezek nélkül az ország faellátását éppen a legsúlyosabb időkben alig lehetett volna biztosítani.

Egyéni szempontból bármennyire nem kívánatos a túlzott állami beavatkozás, a rendkívüli helyzet mégis parancsolóan követeli azt, mert csak erős megkötöttségek mellett lehet az ország egyetemes érdekeit mindenben megvédeni. A kötött gazdálkodási rendszer nem zárja ki azonban azt, hogy a kívánt célt a lehető legegyszerűbb módon, az egyének felesleges megterhelésének megelőzésével is elérhessük.

A jövőben tehát fokozottan kell törekedni arra, hogy a faellátással kapcsolatos kérdések intézésénél az *egységesítés* — ha nem is a szó legszorosabb értelmében — mielőbb valóra válljon.

Die Holzversorgung Ungarns im Lichte der Verordnungen. Von I. Zsombory.

Der im Herbst 1938. veröffentlichte Regierungserlass No. 7158/1938. M. E. verpflichtete alle Holzerzeuger zur Anmeldung ihrer Brennholzvorräte, übertrug die Sammlung der die Holzversorgung beeinflussenden Angaben auf den Landwirtschaftsminister und schuf die nötigen Grundlagen zum Aufbau einer Holzherstellungsstatistik.

Verf. gibt in zwei Übersichten komitatsweise die Einschlagsziffern von 1938/39. sowie 1939/40. an und bespricht die Ursachen des in Winter 1939/40 eingetretenen Brennstoffmangels.

Die Kriegsgefahr führte zu weiteren Massnahmen. Die Regierung verhängte über alle Brennholz- und gewisse Nutzholzsorten, die Sperre; seither ist der Verbrauch dieser an eine behördliche Genehmigung gebunden. Die ungünstige Witterung im Frühjahr 1940 und der zufolge der ausserpolitischen Ereignisse eingetretene Mangel an Arbeitskräften bzw. Zugtieren verursachten in der Brennholzversorgung des Jahres 1940/41 abermals eine vorübergehende Stockung, die aber, sobald der Frost eintrat, behoben werden konnte.

L'approvisionnement de la Hongrie en bois à la lumière des décrets. Par I. Zsombory.

L'Auteur explique comment furent introduits les prix officiellement fixés de nos jours et quels ont été les effets des décrets.

The Wood-Supply of Hungary in the Light of Decrees. By I. Zsombory.

The author describes the introduction of the officially fixed prices and the effect of the decrees regulating the wood-supply.